

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Кафедра мовної підготовки іноземних громадян

Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State University
Department of Language Training of Foreign Citizens

МАТЕРІАЛИ

**IV Всеукраїнської науково-практичної студентської
онлайн-конференції
«Наукова спільнота студентів XXI століття»
7–8 квітня 2021 року**

**IV All-Ukrainian Scientific-Practical Student Online
Conference
«Scientific Community of Students of the 21st Century»
April 7–8, 2021**

Суми
Сумський державний університет
2021

Томского государственного университета. Серия: Филологические науки и культурология. Лингвистика.), 2016. выпуск 3 (7). – С.31-36.

5. Изенберг Х. О предмете лингвистической теории текста // Лингвистика текста: Новое в зарубежной лингвистике. - Вып.8. - М., 1978. - С.40-62.
6. Мешкова И.Н. Техника перевода юридических текстов и юридическая лингвистика // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Юридические науки. 2011. № 4. - С. 219-223.
7. <https://xreferat.com/31/4259-1>

Ніколенко І. Ю., студентка СФдср-19-1,
Україна, м.Суми, Сумська філія Харківського
національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: *Василенко В.*

МОВА ПРАВА ЯК ПІДСИСТЕМА ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Мова права – це цілісна комунікативно-галузева підсистема літературної мови з певним набором характерних лінгвостилістичних і структурно-жанрових ознак, зумовлених специфікою правової сфери та комунікативно-професійними потребами в ній [1, с. 23-32]. Як надзвичайно важлива й соціально значуща сфера мовної комунікації, що забезпечує

нормативно-правове регулювання діяльності суспільства, мова права усе більше привертає увагу вчених і практиків із різних галузей знань. Основними галузями функціонування сучасної правничої мови є законодавство (національне і міжнародне), судочинство, нотаріат і діловодство, юридична наука й освіта, правова інформація.

Оскільки ми поділяємо думку щодо існування мови права як фахової мови, тому спираємось на загальноприйняте визначення фахової мови, яке, на нашу думку, найточніше виражає сутність мови – це варіант загальнозживаної мови, який слугує як засобом пізнання та поняттєвого визначення спеціальних предметів, так і засобом сповіщення про них, і тому враховує особливі комунікативні потреби в певній галузі. Беручи до уваги особливості мови права (предмет, завдання і роль мови), її можна визначити як одну з форм фахової мови, яка слугує засобом поняттєвого визначення і пізнання як звичайного буденного, так і фахового стану речей та предметів, а також є засобом сповіщення про них у певному науковому контексті.

Мова стає об'єктом правового регулювання насамперед у сфері дії закону щодо статусу мови, її возведення в ранг державної. Такий закон нормує в соціальній сфері обов'язкове зживання тієї чи іншої мови. Держава встановлює мову офіційного спілкування – мову, якою держава контактує зі

своїми громадянами. Встановлюючи мову влади, держава передбачає конфлікт вибору мови, оскільки, мови в контакті легко стають мовами в конфлікті. Крім того, з допомогою офіційної мови нав'язуються владні відносини.

Вивчення законодавчих текстів дозволяє виділити деякі особливості юридичної мови, які експлікують її специфіку. Так, текст права, який представляє собою систему нормативних установок, володіє якостями перформативності – це мовний акт законодавця, прирівняний до дії, якою він вносить зміни в існуючий світ. Доводячи волю законодавця до відома юридичних та фізичних осіб, право через мову цілеспрямовано впливає на свідомість людей, підштовхуючи їх вести себе належним чином. Мова, набуваючи статусу мови права, виробляє спеціальні засоби вираження для виконання функції впливу на пересічних громадян і стає відособленою системою, в якій діють свої «правила гри». В юридичній мові з'являється особлива нормативність, при якій «мовна форма діалектично взаємодіє з правовим змістом» [2, с. 57-61].

Для юридичної мови характерна також чітка семантизація мовних засобів, які вживають. Без спеціальних знань можливо навіть вважати текст рішення суду «мотиви судового рішення» незрозумілим, не знаючи, що «його завданням є не переконання неспеціалістів у вірності прийнятого рішення, а у вмінні так його юридично

обґрунтувати, щоб воно змогло витримати юридичну повторну експертизу. У текстах законів абстрактний та узагальнюючий стиль спирається на їх функцію – врегулювати сферу суспільного життя. Оскільки неможливо заздалегідь виявити всі можливі ситуації та конфлікти, які постають при цьому, законодавець вживає багато загальних понять, які повинні бути доступними, щоб їх можна було вжити за будь-яких обставин.

Коло адресатів законів, тобто всі, кого згідно закону стосується встановлене право, розділяється на тих, хто слідує закону і тих, хто застосовує його. Якщо розглядати абстрактний стиль термінології приватного права, то необхідними є спеціальні знання про історичний розвиток німецької мови права, щоб зрозуміти причини, які стали поштовхом до розвитку абстрактності німецької мови законів. В основі умовної термінології закону лежить власне той історично обґрунтований факт, що «укладачі звикли оперувати спеціальними термінами колишньої латинської мови права».

Вторинний адресат – юридично некомпетентний громадянин та його проблеми з розумінням мови права є головним аргументом для критичних дискусій стосовно мови права, навіть поза межами досліджень фахових мов та дидактики викладання. Насамперед вони стосуються мовних явищ, які слід аналізувати за допомогою лінгвістичних засобів. Іноді у критичних працях визнають, що узагальнення та

абстрагування в мові закону можуть бути обґрунтованими. Всупереч визнанню існування мовних ознак законів, зумовлених змістом, науковці виступають за спрощення і зрозумілий спосіб висловлювань [3, с. 43-47].

Відкритість мови права обумовлена не лише самою природою права, тенденцією до розширення сфери правового регулювання (майже усіх видів) суспільних відносин, а й внутрішньо-лінгвістичними чинниками – передусім постійною взаємодією загальнолітературної і власне юридичної лексики, адже юридичний словник постійно поповнюється термінами, утвореними на основі загальноповживаних слів шляхом їх спеціалізації. Процеси термінологізації і детермінологізації спричиняють мінливість (рухливість) меж юридичної та загальноповживаної лексики. Співвідношення загальноповживаної і спеціальної лексики у юридичних текстах варіюється залежно від їхнього призначення і жанру.

Кожен функціонально-стильовий різновид юридичної мови має свої специфічні ознаки, норми і правила використання мовних засобів залежно від ситуації та комунікативного завдання. Так, мова офіційно-ділових текстів, зокрема законодавчих актів, призначених регулювати суспільні відносини, характеризується офіційністю, узагальненістю, стандартизованістю, кодифікованістю, безособовістю, настановчо-інформативним характером, стилістичною

нейтральністю, відсутністю індивідуально-авторських рис. Мова юридичної науки вирізняється логічністю, об'єктивністю й обґрунтованістю, фактологічною точністю, аргументованістю, узагальненістю та ін. Мова юридичної публіцистики, реалізуючи дві основні, нерозривно поєднані функції – інформативності і впливу, характеризується полемічною заостреністю, популярністю, образністю, експресивністю, відкритою цінністю, поєднанням різностильових елементів у тексті, індивідуально-авторськими стильовими ознаками. Розмовний стиль у юридичному мовленні, маючи основною функцією комунікативну, реалізує її у двох видах усного професійного спілкування – офіційному і напівофіційному, або неофіційному. Останньому притаманні спонтанність (непідготовленість), неповнота або надлишковість мовних засобів, експресивно-емоційна забарвленість тощо [1, с. 23-32].

Таким чином, процес становлення мови права як фахової мови постає закономірним етапом розвитку мовознавства, юриспруденції в цілому.

Список літератури

1. Артикуца Н.В. Мова права в її функціональних різновидах. *Сьогоднішня українська мовна середовища*. 2008. С. 23–32.

2. Василенко В.А. Термінологія в сучасній правотворчості // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Філологія». Збірник наукових праць. Випуск 43. Том 1. Міжнародний гуманітарний університет. 2019. Вид.-во «Гельветика». Одеса. С. 57-61.

3. Василенко В.А., Деменко А.В. Особливості мовної свідомості юристів // Соціально-гуманітарний вісник: зб. наук. пр. / Гол. ред. С.П.Кучин. Вип.17. X. : Наукове товариство «Наука та знання», 2017. С. 43-47.

Оджуба Клінтон Ліхеми, студент
МЦ.м–936, Нігерія
Ел-Герей Ахлам Абдулла, студентка
МЦ.м–936, Танзанія
Науковий керівник: *Н. О. Ворона*,
викладач, Суми, СумДУ

РЕЛІГІЙНІ ВІРУВАННЯ В НІГЕРІЇ І ТАНЗАНІЇ

Нігерія – це африканська країна з найбільшою чисельністю населення серед усіх країн Африки, приблизно 168 млн. чоловік з більш ніж 350-ти етнічних традиційних груп, які розмовляють різними мовами. Близько половини нігерійців є мусульманами, інша половина – це християни. Нігерія є світською державою, але віросповідання продовжує відігравати